

UTILIZAREA ARGUMENTELOR BAZATE PE AUTORITATE

GUȚU VASILE, dr., conf. univ.,
Institutul de Stat de Relații Internaționale din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Pușkin 54
Email: vasile_gutu@list.ru

Abstract

The process of knowledge along with technical and scientific progress is continually complicated. Also, the instrumentation that we use the same is necessary to perfect. It must be appropriate to the situations created.

The purpose of the paper is to highlight the different types of arguments of authority and to analyze their use in the contemporary knowledge process.

The applied knowledge methods are very different. Method of analysis, method of synthesis, non-strict analogy, incomplete induction, systemic method, synergetic method.

The significance of this article is to analyze the types of arguments used frequently and which have a greater impact in a speech and in particular in the political discourse. Among the types of arguments used are arguments based on authority. Some aspects of this type of argumentation are highlighted as: their universality, the persistence of model imperatives and a greater weight in political discourse. The main types of possible authorities to be invoked are also analyzed. The first type of authority in this classification is the person's authority. But the person invoked as authority may be different. The supreme model of the person's authority is, of course, divinity. The second type of authority, as an argument, belongs to the notion expressed by the authority of value. Here the value as argument of authority is considered from several points of view: the first is that the value is fixed over time, the second is that value is the result of general consensus, the third is that value is the result of the experience of generations that have established its favorable utility for the community, for the domain. The third type of authority is the authority of the law. In this framework two main characteristics are analyzed: the first existence of the social body is related to the domination of the law, the second, the dynamics of the society is related to the action of the law. These three types of authorities and form the whole of the argument based on authority.

The arguments have been defined and exemplified: the authority's argument with its variants, the argument of the person and the argument of value.

Key words: *argument, authority of the expert, authority of the person, authority of value, culture, discourse, discussion, divine authority, polemics.*

Pentru activitatea umană autoritatea este un lucru semnificativ. Unii afirmă că epoca noastră ar fi cea a analizei, alții relatează că trăim într-o epocă informațională. Însă nu cu mai puțină certitudine putem afirma că epoca în care trăim este o epocă a autorității. Sunt diferite tipuri de argumente utilizate în procesul de convingere. Ponderea cea mai mare o au argumentele frecvent utilizate în domeniul politic, economic, diplomatic. Indiferent de domeniu unul dintre aceste argumente este argumentul autorității. De aceea, pentru a-i inocula cuiva o idee, un punct de vedere propice nouă sau cel puțin pentru al dezechilibra pe partener în convingerea sa noi folosim și argumentul autorității. Acesta este un „instrument excelent pentru a ne promova interesele” [Bochenski, 2006, 20]. Față de alte tipuri de argumente, de exemplu, față de fapte sau exemple, ce-l influențează pe recipient prin concretitudinea sa, argumentele bazate pe autoritate „ies din sfera concretului, plasându-se în cea a abstractului, în cea a idealurilor spre care tindem, dar la care ajungem cu mare greutate” [Sălăvăstru, 1999, 239].

Să evidențiem câteva caracteristici generale ale argumentelor bazate pe autoritate.

Recurgerea la tipul de argument bazat pe autoritate este universală. Pentru a convinge auditoriul unele tipuri de discurs ar fi incompatibile cu recurgerea la autoritate. S-ar părea la prima vedere, dar se recurge totuși. Ilustrare a acestei contradicții este discursul științific. În științele exacte nimic nu ar trebui să ne determine convingerile în afara cunoașterii și adevărului stabilit ca rezultat al efortului de investigație. În realitate deseori argumentele pentru susținerea unei teze țin de invocarea unui nume a domeniului sau a unor tradiții de cercetare.

Invocarea autorității aici n-o regăsim în stare pură, dar nici nu putem afirma că argumentul autorității lipsește complet. Ținem să remarcăm încă un moment: reticența cea mai mare la argumentul autorității se regăsește tot în discursul științific. În alte tipuri de discurs, argumentul

autorității este utilizat într-un diapazon cu mult mai larg. În discursul politic, de pildă, „sunt prezente autoritatea unui președinte de țară, „autoritatea unui lider de partid, în discursul religios sunt utilizate argumentele ce apelează la autoritatea Ființei Supreme.

În al doilea rând, Omul uneori poate renunța la spiritul critic, pentru a crede în autoritate. Există o discordanță între real și ideal. Pentru a anihila această disproporție apare necesitatea imperativului modelelor. Nemulțumit de real, individul se raportează la ideal, iar în ideal se proiectează modelele. În general, modelele reprezintă elementul dinamizator al progresului uman [Sălăvăstru, 1999, 240].

În al treilea rând, cel mai frecvent argument bazat pe autoritate se întâlnește în discursul politic. La prima vedere, existența politică și dinamismul propriu domeniului politic parcă nu mai lasă loc de asemănări și analogii și totuși acestea se repetă. Ele ne fac să apelăm la situațiile similare și să utilizăm deseori argumentul bazat pe autoritate.

Să analizăm tipurile de autorități posibil de invocat într-un discurs.,

1. Autoritatea persoanei. Într-un discurs politic sau economic apelăm la autoritatea persoanei, adică a persoanei care reprezintă un model în viziunea noastră, în domeniul dat, în condițiile date.

Considerăm că utilizarea argumentului, autoritatea persoanei și anume a persoanei date, sprijină mai temeinic teza înaintată spre susținere. Argumentul autorității este determinat de faptul că nu orice persoană poate deveni obiect al argumentului autorității, ci numai figuri ce simbolizează în viziunea auditorului la relația polemică ideea de performanță. Persoana invocată ca autoritate poate fi evident diferită.

Lo Cascio ne furnizează mai multe tipuri de argumente bazate pe autoritatea persoanei [Lo Cascio, 2002, 121]. Se poate întâlni tipul de autoritate – autoritatea expertului.

„Încercând astăzi din nou să examinăm unele probleme înaintate de antici și anume întrebarea despre structura materiei și a noțiunii despre legea naturii, – afirmă Heisenberg V. – eu fac aceasta pentru că astăzi dezvoltarea fizicii atomice radical a schimbat viziunile noastre despre natura și structura materiei. N-o să fie, probabil, o preamărire, o exagerare dacă o să zic că unele probleme puse de antichitate odinioară și-au găsit o soluționare exactă și definitivă. Iată de ce astăzi este rațional de vorbit despre acest nou și evident răspuns definitiv, la întrebările apărute cu câteva milenii în urmă” [Гейзенберг, 1987, 107].

Afirmația lui Heisenberg V. este considerată ca argument al unei autorități remarcabile în domeniile științei și anume în fizica atomului.

Unul din specialiștii de rezonanță internațională în domeniul managementului Stephen R. Covey enunță: „Eliberarea din strânsoarea trecutului depinde în mare parte de deținerea unei identități clare și a unui scop ferm, de a ști cine ești și ce vrei să îndeplinești. Slabele rezultate în îndeplinirea sarcinilor pot fi puse pe seama proastei organizări și definerii a priorităților. O hotărâre în care nu prea crezi poate fi ușor anulată de emoții, toane și împrejurări. Oamenii foarte eficienți nu pierd niciodată din vedere planurile pe care și le-au făcut. Orarul lor e slujitor, nu stăpân. Ei își organizează săptămânal planul de lucru și îl adaptează zilnic. Cu toate acestea nu îl schimbă după capricii. Ei fac uz de disciplină și de concentrare și nu se supun toanelor și împrejurărilor. Ei își rezervă cele mai multe și mai bune ore planificărilor și proiectelor importante, muncii de creație. Activitățile mai puțin importante și mai puțin solicitante sunt abordate când oboseala e mai mare.

Eu definesc disciplina ca abilitate de a face și de a ține promisiuni și de a onora angajamentele. Aceasta este cheia eliberării din strânsoarea trecutului. Principiul onorării promisiunilor și angajamentelor duce la respect de sine și de integritate puternice – temelia adevăratului succes” [Covey, 2006, 67].

Aserțiunile lui Stephen R. Covey excelent savant în domeniul conducerii pe principii ne servesc drept argumente la autoritatea persoanei.

Autoritatea persoanei poate fi și autoritate religioasă: „Nu fii nepăsător față de harul care este întru tine, care ți s-a dat prin proorocie”[Biblia, 1999, 1349].

2. Autoritatea valorii. Paralel cu autoritatea persoanei într-un discurs politic mai ales se apelează și la autoritatea valorii. Autoritatea valorii este o noțiunea mai abstractă, dar nu mai puțin

utilă în procesul de convingere. Fiecare domeniu al cunoașterii umane dispune de valorile sale specifice, dar și de valori, totodată mai generale. Fiindu-le proprii acestor domenii ele nu pot să nu influențeze relația discursului cu recipientul său.

Discursul într-un anumit domeniu al cunoașterii se centrează pe valorile proprii acestui domeniu. Există valori care definesc dominantă discursului științific ca adevăr, eroare, deductibilitate, certitudine, verificare, falsificare, validitate, valori care definesc domeniul moral ca bine, rău, cinste, omenie, demnitate, disciplină, hărnicie, patriotism, valori care se constituie drept însemne ale discursului juridic ca dreptate, lege, pedeapsă, judecată, normă, echitate. Valori prin care se singularizează discursul religios ca: credință, smerenie, iertare, mărturisire, pocăință, milă, neprihănire. Valori care angajează cu deosebire domeniul politic ca: egalitate, drepturi, democrație, interese [Sălăvăstru, 1999,79].

Dintre toate tipurile de discurs, valorile își lasă amprenta cel mai pronunțat asupra discursului politic. Discursul politic promovează un sistem de valori, de aceea el este obligat să se supună exigențelor acestui sistem de valori. De aici rezultă că relațiile cu valorile sunt esențiale. În procesul de legitimare a puterii, de exemplu, discursul politic militează pentru anumite categorii de relații ce trebuie instituite între membrii societății.

Aceste relații se întemeiază pe valorile specifice domeniului. Relația de putere, oricare ar fi ea, nu se poate institui și manifesta în afara respectării unor minime cerințe valorice. Sfera politică își are valorile proprii, care rezultă din natura și unicitatea acestei sfere. Ele (valorile) sunt puse la dispoziția auditoriului cu ajutorul discursului deliberativ. Discursul politic, dar și celelalte discursuri, ca discursul științific, discursul juridic, discursul economic, discursul religios, discursul filosofic vor gravita în jurul unui anumit sistem de valori și-l va mediatiza pentru un auditoriu sau recipient concret.

Am constatat că fiecare tip de discurs promovează un anumit set de valori. Dar pot apărea și diferite contradicții. De exemplu, între discursul politic și valorile morale. Într-un discurs politic electoral promovezi binele societății, drepturile omului, satisfacerea intereselor celor mai largi mase. Iar când puterea este de acum asigurată, promisiunile nu se respectă și nu se materializează. Se folosește autoritatea pentru promovarea intereselor personale de partid sau de grup. Desigur când vorbim de imperativul moralității în domeniul politic apar suspiciuni în respectarea valorilor morale. Este imoral să pretindem la o moralitate absolută în politică, dar ar fi la fel de imoral dacă am gândi că un sistem politic ar putea funcționa fără o măsură minimă de moralitate [Hude, 1992, 50]. Ar putea apărea anumite disfuncțiuni între discursul politic și valorile juridice. Anumite distorsiuni descoperim și în privința raportării discursului politic la valorile estetice.

Să enumerăm motivele pentru care o valoare a unui domeniu este considerată și utilizată ca argument al autorității. Una din aceste cauze este că valoarea se fixează în timp. Timpul, după cum se știe este unul dintre cele mai necruțătoare criterii ale adevărului. O valoare care se învrednicește de această calitate pentru o sferă, oricare n-ar fi ea, nu se produce în același moment, ci prin funcționarea ei temporală. Mai mult, dacă societatea, comunitatea se alege cu anumite beneficii și acestea contribuie la dezvoltarea lor, atunci valoarea dată devine un vector stabil în evoluția sistemului.

Numai cu timpul s-a dovedit că adevărul este preferabil falsității, ca valoare științifică. De aici rezultă și aportul semnificativ al acestuia într-un discurs de acest tip. Ca valoare morală, binele este preferabil răului, ca valoare politică democrația este preferabilă nedreptății, ca valoare politică democrația este preferabilă tiraniei. Efectul pozitiv în timp al acestor valori este evident. Numai stabilirea adevărului a contribuit la progresul cunoașterii științifice, principiul dreptății a contribuit la evoluția echitabilă a relațiilor sociale, sistemele democratice au contribuit la dezvoltarea mai avansată a societății.

O a doua cauză că valoarea devine argument e că valoarea este rezultatul consensului general. O valoare nu se poate impune ca valoare prin voința unui individ în parte, ci prin voința tuturor sau a mării majorității. Fundamentul consensului variază de la domeniu la domeniu, deci nu este unul și același pentru toate sferile.

Un al treilea motiv este că valoarea este rezultatul experienței generațiilor. Generațiile au fost acelea care i-au stabilit valorii utilitatea și consecințele favorabile, benefice pentru urmași. Înțelegerea care a fost acceptată se stabilește nu numai între indivizii aceleiași perioade istorice ci și între indivizii din diferite perioade. Cunoaștem valori care au fost acceptate și rămân în continuare ca valori general umane: adevărul, binele, frumosul. Valorile ca valori adevărate depășesc generațiile.

Ambele aceste tipuri de argumente: autoritatea persoanei și autoritatea valorii în cadrul diferitelor culturi suportă pronunțat influența acestora [Поппер, 1983, 404]. Reprezentanții diferitelor culturi pot fi inițiați în discuții foarte productive cu condiția că și unii și alții sunt interesați de stabilirea adevărului și pentru aceasta sunt predispuși să se asculte unii pe alții, să învețe unii de la alții. Aceasta ne permite să afirmăm că deși între polemiciști există bariere datorită diferitelor culturi și dificultății lingvistice aceste obstacole nu sunt de neînălțat.

Tipurile de argumente analizate și exemplele ce le confirmă sunt o dovadă în plus că ele sunt viabile și în condițiile diferite de cele în care au luat naștere. Așadar ele pot fi utilizate în discursul științific în discursul juridic și cel deliberativ, în discursul filosofic și cel economic.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bochenski J.M. Ce este autoritatea? Ed. Humanitas, București, 2006, 165 p.
2. Biblia, Ed. Societatea Biblică Interconfesională din România, București, 1999, 1416 p.
3. Covey R. Stephen. Etica liderului eficient sau conducerea bazată pe principii. Ed. ALLFA, București, 2006, 355 p.
4. Hude Henri. Ethique et politique. Paris, 1992, 305 p.
5. Lo Cascio Vincenzo. Gramatica argumentării. Meteora PRESS, București, 2002, 344 p.
6. Sălăvăstru Constantin. Discursul puterii. Institutul European, Iași, 1999, 356 p.
7. Гейзейберг В. Шаги за горизонт. Наука, Москва, 1997, 253 p.
8. Поппер К. Логика и рост научного знания прогресс. Москва, 1983, 608 p.